

„A gyermek egy kölcsönkapott ajándék”

„Aki családot akar - és ez manapság hősies vállalkozás -, annak a világ ellen kell élnie.” Müller Péter megállapítása különösen igaz a nevelőszülőkre. A világ ellen élnek. Felvállalnak különböző vallást vagy nemzetet, nehéz családi hátteret, egészségügyi és lelki problémákat... és hazaviszik azokat. Befogadják a családba. A nevelőszülővé válásról, nehézségeikről és szépségeikről Báló Ottiliával, a Baptista Szeretetszolgálat fenntartásában működő Fészek Gyermekvédő Egyesület ügyvezetőjével beszélgettünk.

Felhívásokat adnak ki, melyben nevelőszülőket keresnek. Ezek szerint nincs elég belőlük... Mi ennek az oka?

Valóban. Egyre több nevelőszülőre lenne szükség, hogy biztosítva legyen a gyermekek családban nevelkedése, ennek ellenére azt tapasztaljuk, hogy lecsökkent a jelentkezők száma. Ez nem is annyira érthetetlen, hiszen egy átmeneti időszakban vagyunk. Nem tudjuk megmondani a nevelőszülőnek jelentkezőknek, hogy mi lesz egy pár év múlva, vagy, hogy milyen kritériumoknak kell majd megfelelniük. Így viszont ők nem tudják felelősen eldönteni, hogy merjék-e vállalni a nevelőszülőiséget. Januártól a nevelőszülőiség munkaviszonnyá vált, és még sok egyéb változás is életbe lépett. Ez egyrészt jó, hiszen a nevelőszülőiség egy elfogadott, elismert dolog lett, hiszen eddig minden nevelőszülő önkéntesen végezte ezt a munkát, nem volt státuszban, csak tiszteletdíjat kapott a munkájáért. Azonban a munkaviszonnyá válás nem csak jogot, hanem kötelezettséget is hozott magával, ami meg esetleg megrettentheti a nevelőszülőnek jelentkezőket.

Például?

Például, mint nevelőszülő, a mi elbírálásunk és döntésünk alapján végezhetne a nevelőszülő kereső tevékenységet. Mint „hatóság” (vagyis, első

számú munkáltató), mi mondhatnánk azt, hogy egy kötött munkaidőben végzett munka akadályozza a gyermek körüli munka elvégzését, és ezért akár megtilthatnánk a nevelőszülőnek, hogy egy irodában vagy egy bankban dolgozzon. A másik változás, amely esetleg negatív irányban befolyásolhat egy nevelőszülőnek jelentkezőt, az az, hogy ezt követően a gyermekeknek hivatásos gyámjaik lesznek. Ez azt jelenti, hogy a nevelőszülőket megfosztják fontos döntésektől és a gyermek képviselőjének jogától. Vagyis, ők tulajdonképpen egy gondozási feladatot látnak el az otthonaikban, de mások határozzák meg, hogy azt jól csinálják-e. Az otthonaikba, családi életükbe be kell engedniük olyan hatósági szervezetet, akik velük semmilyen jogviszonyban nincsenek, csak a gyermek jogán vannak jelen és döntenek a gyermek sorsának alakulásáról, és a nevelőszülő munkavégzésének minőségéről.

Milyen változás történt még ebben a rendszerben?

Bevezették azt a kritériumot, hogy a leendő nevelőszülőknél el kell végezniük egy 500 órás OKJ-s tanfolyamot. Eddig ez 60 órás képzés volt. Most még, az átmeneti időszakban, ezt nem kell elvégezni a nevelőszülőiség megkezdése előtt, de vállalni kell, hogy bizonyos időn belül teljesíti az ember. Jövőre viszont már csak akkor kezdheti meg valaki a nevelőszülőiséget, ha előtte elvégzi az 500 órás tanfolyamot. Könnyű belegondolni, hogy ha ezt valaki munka mellett végzi, heti egy napot rászánva, akkor az egy teljes év!

Egy házaspár mindkét tagjának el kell végeznie a tanfolyamot?

Nem, már csak annak kell iskolapadba ülnie, aki nevelőszülő lesz. Ez így egy kicsit furcsa. Mi azt képviseljük, hogy a képzés egy időszakában mindkettejüknek jelen kell lennie, hiszen a nevelőszülőség mindkettejük, sőt az egész család életét, döntéseit, jövőjét érinti!

Mit tanulnak az 500 órás képzés alatt?

Nehéz kérdés. Én jelenleg még kialakulatlanul látom a képzési rendszert. TÁMOP-os támogatásnak köszönhetően már elindultak tanfolyamok, de szinte átláthatatlan, hogy ki és milyen tematika alapján mit tanít.

Ezek a változások mennyiben vetették vissza az érdeklődők számát?

Nagyságrendekkel. Január óta, amióta életbe lépett ez a rendelet, van olyan hét, hogy nem jelentkezik egy érdeklődő sem. Eddig hasonló még nem fordult elő.

Mi a közös az érdeklődőkben? Stabil egzisztencia? Összetartó házaspár? Hit?

Alapvetően a segíteni akarás. És sokszor a hit is. De sajnos mostanában tendencia lett, hogy a munkanélküliség egyik alternatívájaként tartják számon ezt a lehetőséget, és azért jelentkeznek, hogy a gyermekek gondozásával keresetre tegyenek szert. A másik csoport, akikkel mi nagyon szeretünk foglalkozni, azok azok, akik mellé tudnak adni valamit annak az értéknek, amit az állam elvár, ilyen a szellemi tőke, az anyagiak, a szeretet, a minőségi képzés, tehát, amitől a gyermek nem csak nevelődik, hanem amitől több lesz, gazdagabb lesz az élete.

De nyilván van rengeteg olyan pozitív példa, ahol nem az anyagi megfontolás az elsődleges.

Természetesen. Egy kedves történetem, amikor az egyik nevelőszülőnk egy testvérpárt fogadott be. Az egyikükkel volt gond rendszeresen, megküzdöttek egymással. A gyerekek viselkedési és pszichiátriai problémái voltak, lázadt minden ellen (ne felejtsük el, hogy egy gyereknek nem öröm nevelőszülőhöz kerülni, hiszen ő mindig a sajátjaihoz fog ragaszkodni, akkor is, ha az a szülő beteg, szegény vagy zűrés életet él). A nagyobb fiú nagykorúvá válásakor jelezte, hogy ő a saját lábára akar állni. Kilépett a rendszerből. Külföldön vállalt munkát, így fiatalon, a nagyvilágban kellett helyt állnia. Egy idő után felhívta a nevelőjét, aki kérdezgette, hogy hogy boldogul, van-e mit ennie, tud-e mibe öltözködni. A fiú így válaszolt: „Nyugodj meg, Magdi mama, mindent úgy csinállok, ahogy te tanítottál!” Ez az egy mondat volt az elmúlt tizennégy év jutalma! Úgy gon-

dolom, hogy ilyen csak az tud elérni, aki nem anyagi megfontolásból lesz nevelőszülő.

Jelentkeznek gyermektelen házaspárok is nevelőszülőnek?

Hogyne! Olyan fiatal házaspár, akik még nem terveznek gyermeket, de szeretnének segíteni, olyanok is, akiket nevelőszülő nevelt, majd ő maga is az lett. Vannak olyanok, akik már felnevelték a gyermekeiket, és utána fogadnak be gyerekeket. Vagy olyanok, akiknek nem lehet gyermeke, és olyan is van szép számmal, akik abban a tudatban éltek, hogy nem lehet saját gyermekük, és amint nevelőszülők lettek, megérkezett a rég óhajtott várandósság is.

Hogyan derül ki, hogy egy nevelőszülőnek jelentkező hány gyermeket „kaphat”?

Az ismerkedés és a felmérés során rengeteg dologra rákérdezzük. A lakhatási körülmények meghatározzák, hogy hány gyermeket fogadhat be egy pár. Az anyagi lehetőségek is fontosak annak megítélésében, hogy hány gyermeket tudnak ellátni, hiszen egy eladósodott, saját családjának eltartására is képtelen párt nem tudunk nevelőszülőnek elfogadni. Ezen felül pszichológiai és egyéb tesztekkel mérjük, hogy személyiségük hány és milyen gyermek befogadására alkalmas. Például, hogy sérült, más nemzetiségű, vagy más vallású gyermeket tudnak-e vállalni a jelentkezők.

Van olyan, aki elindul a nevelőszülőség útján, de belátja, hogy ez nem neki való?

Igen, van. A képzés során vannak olyan szituációs játékok, amelyben mindenki szembesülhet azzal, hogy egy hasonló szituációban hogyan viselkedne. Azoknak, akikről kiderül, vagy aki rájön arra, hogy nem lesz képes elengedni a gyere-

ket, ha a vér szerinti szülők alkalmasak lesznek a visszafogadására, azt tanácsoljuk, hogy inkább fogadjanak örökbe. Az a gyermek nem fog elmenni, az teljesen az övék lesz. De aki nevelőszülőségre szánja el magát, az azt írja alá, hogy el fogja engedni a gyermeket. Azt szoktuk mondani, hogy a gyermek egy kölcsönkapott ajándék. A nevelő nem léphet a vér szerinti szülő helyébe és nem válhat azzá. Figyelnie kell arra, hogy a gyermek mindig is tudja, ki kicsoda ebben a történetben. Sok olyan eset van, amikor a nevelőszülő ezt elfogadva még maga segít a vér szerinti szülőnek (munkát találni, képzésre menni), hogy az talpra állhasson, és vissza tudja venni a gyermekét az eredeti otthonába, a családjába.

Hogyan tudják a nevelőszülőt segíteni az elengedésben?

Esetmegbeszéléseket tartunk az ország több pontján, ahol a nevelőszülőkkel találkozunk, és ahol egymással is beszélhetnek. Ezen a találkozón mindenki megoszthatja a tapasztalatát. Olyanok, akik már engedtek el gyermeket, mondjuk egy örökbe fogadó szülőhöz, elmondhatják, hogy milyen ezt megélni, hogyan lehet ezen a krízisen túljutni. Ezzel segítenek a legtöbbet egy olyannak, aki még egy ilyen élethelyzet előtt áll.

Ha egy gyermek nevelőszülői családba kerül, melyik az erősebb jog, a gyermeké vagy a befogadó családé? Például abban az esetben, ha a hitéletéről van szó?

A nevelőszülők hitéletére rákérdezzük ugyan, de nem befolyásolja a nevelőszülővé válást. Kivéve, ha valami szélsőséges irányzatról van szó, amely már előfordult nálunk. A lényeg, hogy a gyermek vallását kell tiszteletben tartani. Illetve, nem szabad ráerőltetni azt, amit ő nem akar. Ez nem azt jelenti, hogy ha a család asztali áldást mond vagy istentiszteletre megy, akkor meg kell változtatnia ebbéli szokását, de nem lehet kényszeríteni a nevelt gyermeket arra, amit nem akar. Érdekes, hogy olyan eset is volt, ahol a család nem ünnepelt karácsonyt, és nem ajándékozták meg egymást ilyenkor, tisztán vallási okokból, a nevelt gyermekeket viszont nem akarták ettől megfosztani, és vettek nekik ajándékot, és a sa-

ját gyermekek bántódtak meg emiatt, mert ők nem kaptak semmit.

Milyen végzettségük jelentkezik főleg egy ilyen feladatra?

Ez nagyon változó. Nincs jellemző csoport. Az általános iskolai vagy szakmunkás végzettségűtől a mérnökig, belgyógyász szakorvosig, a neves cég gazdasági igazgatóján át nagyon széles a skála.

Hogyan szólítják a gyerekek a nevelőszülőket? Keresztneveiken?

Nem, anya vagy anyus, anyu, attól is függ, hogy a vér szerinti szülőt hogyan szólította. Van olyan, hogy a vér szerinti az anya, a nevelő meg az anyu, vagy a vér szerinti az anya, a nevelő pedig Magdi anyu...

A nevelő nem léphet a vér szerinti szülő helyébe és nem válhat azzá. Figyelnie kell arra, hogy a gyermek mindig is tudja, ki kicsoda ebben a történetben.

Ha egy gyermek nevelőszülőhöz kerül, mennyi időbe kerül, míg ki tudja mondani, hogy „anya”?

Néha percek csupán! Hiszen szükség van a gyerekeknek arra, hogy valakit anyának szólítson, biztonságban érezze magát.

Mi a tapasztalat, a felnevelkedett gyermekek tartják a kapcsolatot, esetleg visszatérnek a nevelőszülőhöz?

Igen, nagyon sok gyermek tartja telefonon, e-mailben, facebookon a kapcsolatot a nevelőjével, de olyan is van, aki már 6-8 éve kikerült a rendszerből, mégis visszajár a nevelőszülőhöz, aki segít neki munkát keresni, vagy saját lábra állni. Olyan jó ezt látni, hogy a kapcsolat megmarad, és a gyerek a nevelőjéhez tér vissza, ahol valamilyen szinten gyökeret, kötődést, szeretetet kapott.

Kalla Tímea

A Baptista Szeretetszolgálat által fenntartott Fészek Nevelőszülői Hálózatban 2013-ban 172 nevelőszülő gondozott 371 gyermeket.

Bővebb információ a nevelőszülői hivatásról:

info@feszkegyesulet.hu

Telefon: 06 23 375 843

...sajnos mostanában tendencia lett, hogy a munkanélküliség egyik alternatívájaként tartják számon ezt a lehetőséget...

...hiszen ő mindig a sajátjaihoz fog ragaszkodni, akkor is, ha az a szülő beteg, szegény vagy zűrés életet él...